



КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- трет квартал 2022 година -

Резиме

- Во К-3-2022 е забележан **раст на економската активност** од 2,0% на годишна основа, со што просечниот раст во првите три квартали од 2022 година изнесува 2,7%;
- **Бројот на вработени** во К-3-2022 во однос на претходниот квартал е незначително намален. **Бројот на невработени** во К-3-2022 се намали за 1,7%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** на 14,3%;
- Просечната **нето-плата** во К-3-2022 изнесува 32.078 денари и бележи раст од 11,9% на номинална основа, односно се намали за 4,5% на реална основа, споредено со нето-платата во К-3-2021;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-3-2022 се повисоки за 10,2%, а вкупните буџетски расходи за 3,9% споредено со истиот квартал од 2021 година;
- **Стапката на инфлација** во К-3-2022 изнесува 17,2% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-3-2022 забележа раст од 3,0% на квартална основа;
- Во К-3-2022 е забележан раст на **извозот на стоки** од 19,9% и на **увозот на стоки** од 29,4% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 25,4%.



Содржина:

1. Економска активност.....	3
2. Пазар на работна сила.....	4
3. Јавни финансии.....	5
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	5
3.2. Буџетски расходи според економската класификација	6
3.3. Расходи по буџетски корисници.....	7
3.4. Буџетски дефицит и државен долг.....	9
4. Инфлација и монетарни движења	10
5. Надворешен сектор	13
5.1. Надворешнотрговска размена.....	13
5.2. Платен биланс.....	16



1. Економска активност

Во К-3-2022 е забележан **раст на економската активност** од 2,0% на годишна основа, со што просечниот раст во првите три квартали од 2022 година изнесува 2,7%.



Анализирано според производната страна на БДП, активноста во **услужниот сектор** се зголеми за 4,5%. Од услужните дејности, раст е забележан кај Уметност, забава и рекреација од 11,8%, Трговија, транспорт и угостителство од 9,1%, Финансиски и дејности на осигурување од 5,8%, Стручни, научни и технички дејности од 5,6% и Дејности во врска со недвижен имот од 3,1%. Пад е забележан кај Јавна управа, одбрана, образование и здравство од 0,9% и Информации и комуникации од 0,7%.

Индустрискиот сектор забележа пад од 1,7%, во чии рамки преработувачката индустрија забележа пад од 2,9%.

Земјоделството забележа раст од 3,5% на годишна основа, со што продолжуваат позитивните движења во

овој сектор, додека **градежната активност** опадна за 9,1% што согласно месечните податоци се должи на падот во двата сегмента, односно високоградба и нискоградба.



Анализирано според расходната страна на БДП, растот на економската активност е резултат на зголемената домашна побарувачка, во услови на зголемена потрошувачка и зголемени бруто-инвестиции, додека придонесот на нето-извозот е негативен.



Потрошувачката забележа раст на реална основа од 3,5%, во чии рамки



приватната потрошувачка порасна за 5,4%, додека **јавната потрошувачка** се намали за 4,7% на реална основа.

Бруто-инвестициите забележаа раст од 9,0%, по растот од 41,6% во К2 2022 година, со што растот продолжува четврти квартал по ред.

Извозот на стоки и услуги забележа раст од 17,8% на реална основа, додека **увозот на стоки и услуги** порасна за 19,4%. Оттука, нето-извозот има негативен придонес врз економскиот раст.

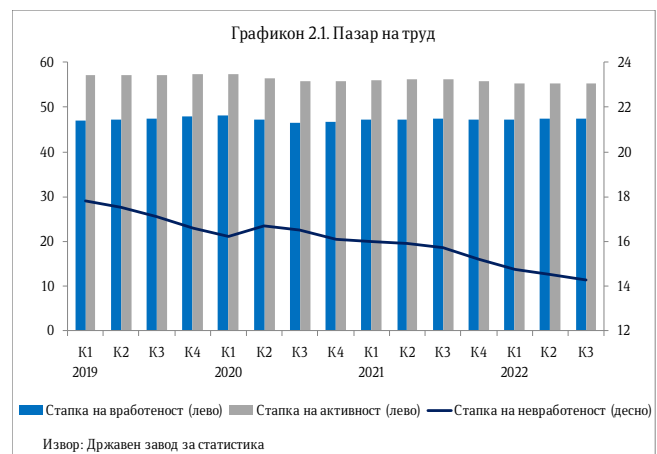
2. Пазар на работна сила

Во К-3-2022, според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица**¹ во однос на К-2-2022 е незначително намален, односно за 115 лица. Најголем пад на вработеноста се забележува во градежниот сектор (3.094 лица или 6,5%), а потоа следи услужната дејност со месечно намалување на бројот на вработени од 2.301 лице, или 0,6%, додека индустријата и земјоделскиот сектор бележат раст на вработеноста за 4.223 лица (2,6%) и 721 лице (1,1%), соодветно.

Во рамки на индустријата, најголем раст на вработеноста се јавува кај Преработувачката индустрија (4.247 лица или 3,2%), следен од секторот Снабдување со вода, отстранување отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината (211 лица или 1,4%), додека пад на вработеноста во рамки на оваа дејност бележи секторот Рударство и вадење камен (265 лица или 3,7%).

Анализирано според економскиот статус, раст на вработеноста во однос на К2 2022 година се забележува кај самовработените (6.900 лица или 11,4%), а намалување на вработеноста бележат неплатените семејни работници (3.212 лица или 13,1%), работодавците (2.874 лица или 9,7%) и вработените (928 лица или 0,2%).

Стапката на вработеност во К-3-2022 изнесува 47,3% и во однос на претходниот квартал е непроменета.



Бројот на невработени лица е намален за 2.010 лица, односно за 1,7% во однос на К-2-2022. **Стапката на невработеност** во К-3-2022 се намали на 14,3%, односно за 0,2 п.п. во споредба со вториот квартал од 2022 година (Графикон 2.1).

¹ При обработката на податоците за I, II и III тримесечје од 2022 година користени се прогнозираните податоци за населението во 2022 година, усогласени со Пописот 2021.

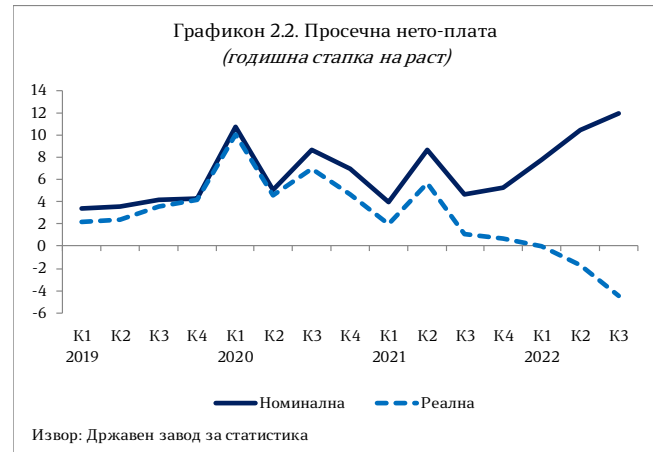


Гледано по возрастни групи, невработеноста во однос на К-2-2022 е намалена во следните групи: кај лицата на возраст од 50 до 64 години за 8,5% и кај лицата од 25 до 49 години за 1,6%, додека раст на невработеноста се забележува кај лицата на возраст од 15 до 24 години за 8,9%. Според половата структура, стапката на невработеност во К3 2022 споредено со претходниот квартал е намалена за 1,2 п.п. кај женското население и изнесува 11,5%, што е за 4,7 п.п. помалку од невработеноста кај мажите којашто е намалена за 0,5 п.п. и изнесува 16,2%.

Бројот на активно население е намален за 2.125 лица, односно за 0,3% на годишна основа. Активното население во К-3-2022 сочинува 55,2% од вкупното работоспособно население и е намалено за 0,1 п.п. во споредба со претходниот квартал.

Просечната месечна **нето-плата** во К-3-2022 изнесува 32.078 денари и истата е повисока за 11,9% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2021

година, додека на реална основа нето-платата е пониска за 4,5%. (Графикон 2.2).



Просечната месечна **бруто-плата** во К-3-2022 изнесува 48.006 денари и бележи раст од 12,0% на номинална основа, а на реална основа истата е пониска за 4,4%.

Продуктивноста на трудот во К-3-2022 е зголемена за 17,2%, што е последица на растот на производството и на позначителниот пад на стапката на вработеност.

3. Јавни финансии

3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-3-2022 учествуваат со 30,8% во кварталниот БДП и истите се повисоки за 10,2% споредено со третиот квартал од 2021 година, а притоа раст бележат даноците од 7,0%, придонесите од 10,8% и неданочните приходи од 34,5%. Кај даночните приходи забележана е повисока наплата кај персоналниот

данок на доход, данокот на добивка, ДДВ и увозните давачки.

Наплатата на индиректните даноци во К-3-2022 е зголемена за 2,2%, а кај директните даноци е забележано зголемување од 23,6% во однос на К-3-2021. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, учеството на приходите од директни даноци е зголемено за 0,5



п.п. на годишно ниво, односно од 4,1% во третиот квартал минатата година на 4,6% од кварталниот БДП во истиот квартал оваа година, а учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-3-2022 изнесува 12,8% и е пониско за 1,2 п.п. во однос на К-3-2021 кога изнесуваше 14,0%.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 45,7% од вкупните даночни приходи во К-3-2022, а се повисоки за 7,9% споредено со истиот квартал претходната година. Во структурата на данокот на додадена вредност најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2021 година, приходите од акцизи се пониски за 12,3%, а приходите од царински давачки се повисоки за 18,7%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 16,7%, а кај приходите од данокот на добивка зголемување од 36,8% во однос на истиот квартал претходната година.

Наплатата на **социјалните придонеси** е повисока за 10,8%, така што зголемување на наплатата е забележано кај сите придонеси, односно

3.2. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-3-2022, со учество од 33,6% во кварталниот БДП, се повисоки за 3,9% споредено со истиот квартал од 2021 година.

Тековните расходи, кои претставуваат 31,6% од кварталниот БДП, учествуваат

кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 10,8%, кај придонесите за здравствено осигурување од 10,9% и кај придонесите за вработување од 10,9%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 2,4% од кварталниот БДП, во К-3-2022 беа реализирани за 34,5% повеќе во однос на истиот квартал од 2021 година.



Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-3-2022 беа пониски за 20,9% на годишна основа. Приходите по основ на **донации од странство** се повисоки за 22,3% во споредба со истиот квартал од 2021 година.

со 93,8% во вкупните расходи и истите беа реализирани за 8,8% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги забележаа зголемување од 2,7%, а расходите за плати и надоместоци раст



од 2,0% во однос на истиот квартал претходната година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 71,2% во вкупните расходи, беа реализирани за 14,1% повеќе на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 5,4% и учествуваа со 47,3% во вкупните расходи. Расходите за пензии, коишто сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 5,6% и забележаа учество од 27,8% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, во кои спаѓаат и трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 23,3% и забележа зголемување од 36,6% во однос на третиот квартал од 2021 година. Блок и наменските дотации кон единиците за

3.3. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет изнесува 82,2% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика во К-3-2022 година реализираше 13.698 милиони денари или 25,3% од вкупниот буџет за тековната година. Притоа, најголем дел (68,4%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 9.367 милиони денари или 26,8% од средствата наменети за 2022 година. Втора најзначајна расходна ставка е социјални бенефиции, која

локална самоуправа забележаа зголемување од 8,0%, додека субвенциите и трансферите се зголемија за 59,2% споредено со К-3-2021.

Расходите за каматни плаќања се намалени за 29,6% на годишна основа, така што расходите по камати на домашен долг забележаа зголемување од 5,2%, а каматните расходи по надворешен долг намалување од 39,2%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 2,1% од кварталниот БДП, се реализирани за 38,2% помалку споредено со истиот квартал од 2021 година и остварија учество од 6,2% во вкупните расходи.

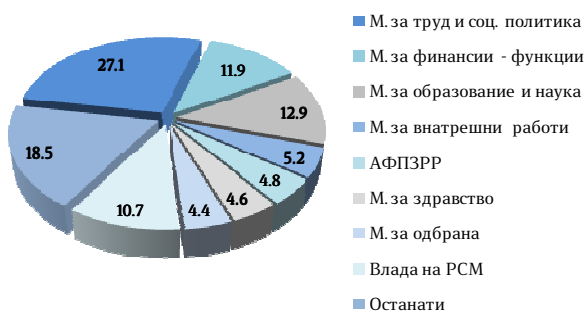
учествува со 22,0% во вкупните расходи и за оваа намена реализирани се 22,8% (3.010 милиони денари) од планираните за 2022 година.

Министерството за образование и наука во анализираниот период изврши буџетски средства во износ од 6.536 милиони денари, што е 22,5% од вкупниот буџет за 2022 година. Најголем дел од расходите (64,4%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 4.206 милиони денари или 24,4% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци е втора најзначајна ставка со учество од 17,8%, за што се потрошени 1.164 милиони денари, односно 23,4% од вкупно предвидените.



Во периодот К-3-2022 година, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**² реализирани се 6.008 милиони денари што претставува 19,2% од предвидените за 2022 година. Каматни плаќања (2.620 милиони денари) е главна ставка во вкупните расходи на овој буџетски корисник со учество од 43,6%, а потоа следува Отплата на главнина со учество од 24,0% и исплата од 1.441 милион денари.

Графикон 3.2. Структура на расходи по буџетски корисници во К-3-2022 (во %)



Извор: Министерство за финансии

Владата на Република Северна Македонија во К-3-2022 година реализираше вкупно 5.408 милиони денари, односно 30,4% од планираните средства за 2022 година. Притоа, субвенциите и трансферите имаат доминантно учество од 93,5% во вкупните расходи на овој буџетски корисник, за што се реализирани 5.057

² Во рамките на овој раздел опфатени се активности како што се: навремено сервисирање на обврските на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА итн.

милиони денари (44,6% од предвидените средства).

Во анализираниот период, од страна на **Министерството за внатрешни работи** вкупно се реализирани 2.656 милиони денари, што претставува 22,6% од сопствениот буџет за 2022 година. Најзначајна расходна ставка претставува плати и надоместоци со учество од 73,8%, за што се потрошени 1.960 милиони денари или 24,3% од планираното. Втора најзначајна ставка е стоки и услуги со учество од 18,1%, за што се реализирани 481 милион денари или 19,4% од годишниот план.

Во периодот К-3-2022 година, **Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР)** реализираше средства во износ од 2.421 милион денари што претставува 27,5% од планираните средства за тековната година. За субвенции и трансфери, коишто учествуваат со високи 94,1% во вкупните расходи, реализирани се 28,9% од планираните средства, односно 2.278 милиони денари.

Министерството за здравство во периодот К-3-2022 година изврши буџетски средства во износ од 2.307 милиони денари, што е 33,1% од вкупниот буџет за 2022 година. Расходите за тековни трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во вкупните расходи од 51,6%, за што во овој период се потрошени 1.190 милиони денари или 39,7% од средствата наменети за 2022 година. За стоки и услуги се издвоени



807 милиони денари, односно 26,5% од вкупно планираните.

Министерството за одбрана во периодот К-3-2022 година реализираше буџетски средства во износ од 2.213 милиони денари, што е 18,5% од вкупниот буџет за оваа година. Расходите за плати и надоместоци имаат најголемо учество со 51,5% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 1.139 милиони денари, односно 25,6% од вкупно предвидените. Стоки и услуги е втора најзначајна ставка во структурата на вкупните расходи со учество од 28,6% и исплата од 632 милиона денари, што е 17,9% од планираните средства за тековната година.

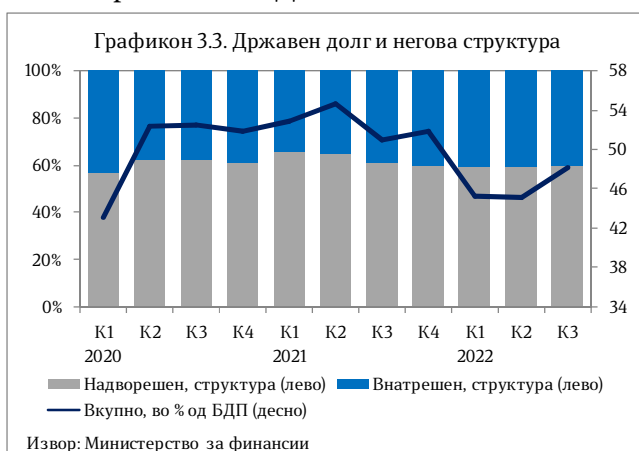
Министерството за транспорт и врски во овој период реализираше средства во износ од 1.096 милиони денари, што е 12,8% од вкупниот буџет за тековната година. Реализацијата на капиталните расходи, како главна ставка, изнесува 11,7% од предвиденото за цела година (852 милиона денари).

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог достапен на следната [врска \(http://finance.gov.mk/mk/node/692\)](http://finance.gov.mk/mk/node/692).

3.4. Буџетски дефицит и државен долг

Во третиот квартал од 2022 година, **дефицитот на консолидираниот Буџет** изнесува 5.714 милиони денари или 2,8% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет 7.148 милион денари, односно 3,5% кварталниот БДП.

Вкупниот **државен долг** на крајот на К-3-2022 изнесува 48,1% од БДП и забележа зголемување на своето учество во БДП за 3,0 п.п. во однос на К-2-2022. Учесството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-2-2022 е зголемено за 0,4 п.п. и изнесува 59,9%, а учеството на внатрешниот долг е соодветно намалено и изнесува 40,1% од вкупниот државен долг.





4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-3-2022 изнесува 17,2% (12,3% во претходниот квартал) на годишна основа и е зголемена за 4,9 п.п. во споредба со К-2-2022. Дополнителното забрзување на растот на потрошувачките цени во вториот квартал се должи на растот на цените на храната и зголемувањето на цените на енергенсите, како и на растот на цените на нафтените деривати, согласно растот на цените на светските

топлинската енергија се зголеми за 14,05%.

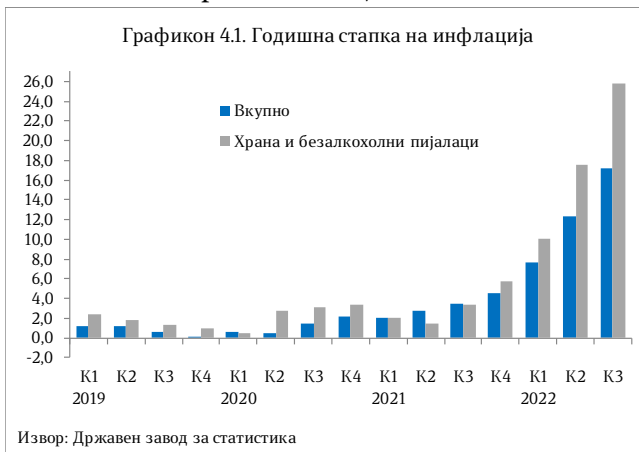
Базичната инфлација регистрира раст од 8,1% во третиот квартал и истата ги отсликува и преносните ефекти од зголемениот раст на цените на храната и енергенсите, при што најголем придонес има категоријата Ресторани и хотели.

Генерално, зголемувањето на домашните цени во овој квартал ги рефлектира и промените поврзани со цените на енергенсите и на примарните производи на светските берзи како и ценовните нарушувања предизвикани од пандемијата, како и воениот конфликт меѓу Русија и Украина.

Гледано по компоненти, цените на храната во К-3-2022 регистрираа раст од 25,8% (17,6% во претходниот квартал), пред сè како резултат на зголемените цени на маслото, лебот и житата, зеленчукот, месото и млекото, сирењето и јајцата.

Раст на потрошувачките цени во К-3-2022 се бележи и во следните категории: Ресторани и хотели од 22,0%, Транспорт од 18,3%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 17,4%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 10,5%, Разновидни стоки и услуги од 10,3%, Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 8,1%, Рекреација и култура од 6,3%, Здравствена заштита од 4,0%, Облека и обувки од 1,8%, Комуникации од 0,6% и Образование од 0,3%. Цените на мало во третиот квартал регистрираа раст од 14,3%.

берзи. Цените на енергенсите во третиот квартал се зголемија како резултат на воведувањето на блок тарифата од 1.7.2022 година на цената на струјата за домаќинствата, согласно одлуката на РКЕ, а со мал придонес се одрази и одлуката донесена во август за зголемување на крајната цена на испорачаната топлинска енергија за 14,05%. Цената на струјата се зголемува вторпат годинава откако во првиот квартал со одлука на РКЕ истата се зголеми за 9,48%, а цената на





Како одговор на растечката инфлација и инфлациските очекувања во третиот квартал³ од 2022 година, Народната банка во два наврата ја зголеми **основната каматна стапка**, при што одлуки за зголемување беа донесени во јули и септември (за по 0,50 п.п., соодветно), односно од 2,0% во вториот квартал на 3,0% во септември 2022 година. Одлуката за затегнување на монетарната политика се заснова врз оцените дека увозните ценовни притисоци се подолготрајни и посилни, што создава одредени преносни ефекти кај повеќе ценовни категории и делува врз инфлациските очекувања.

На седницата во септември Народната банка ја зголеми каматната стапка на расположливите депозити преку ноќ и каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена за по 0,50 п.п. и истите изнесуваат 0,90% и 0,95%, соодветно.

Примарните пари⁴ во К-3-2022 забележаа пад од 4,5% на квартална основа (во претходниот квартал е забележан раст од 2,6%), како резултат на намалувањето на вкупната ликвидност на банките за 11,3%, додека готовите пари во оптек се зголемија за 2,7%. Во однос на К-3-2021, примарните пари се намалија за 9,3% (во К-2-2022 е

забележан пад од 4,7%), како резултат на падот на вкупната ликвидност на банките од 17,3% и намалувањето на готовите пари во оптек од 0,7%.

Во К-3-2022, најтесната парична маса М1⁵ забележа раст од 4,6% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 3,1%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 3,0% на квартална основа.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁶ на банките во К-3-2022 се зголеми за 3,0% на квартална основа, по растот од 0,1% во претходниот квартал. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се зголемија за 6,3%, додека депозитите на домаќинствата регистрираа раст од 1,9%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските депозити регистрираа раст од 3,8%, а девизните депозити од 2,0%. Степенот на евроизација е намален за 0,4 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 45,2%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-3-2022 се намали за 0,2 п.п. споредено со претходниот квартал и истото изнесува 19,7% (во К-2-2022 изнесуваше 19,9%). Во

³ Податоците од монетарната статистика, статистиката на другите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

⁴ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁵ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁶ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.



анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 1,7%.

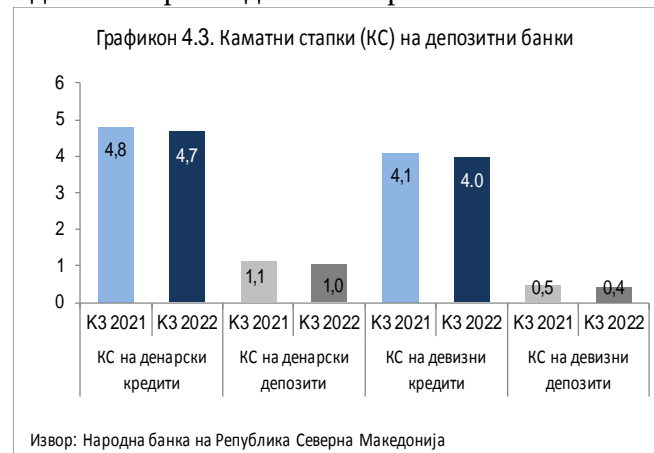


Кредитната активност на банките во К-3-2022 забележа раст од 1,1% на квартална основа (во претходниот квартал регистрираше раст од 2,7%), во услови на раст на кредитите кон претпријатијата од 0,7% и на кредитите кон домаќинствата од 1,5%. Од валутен аспект, денарските кредити во К-3-2022 споредено со претходниот квартал се намалија за 0,4%, додека девизните кредити регистрираа раст од 3,3%. Според рочноста, долгорочните кредити во К-3-2022 во однос на претходниот квартал бележат раст од 1,5%, а краткорочните кредити се намалија за 0,8%.

Каматната стапка⁷ на денарските кредити во К-3-2022 изнесува 4,66% и истата е зголемена за 0,08 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-3-2022 изнесува 3,97% и

истата е зголемена за 0,05 п.п. во однос на претходниот квартал.

Каматната стапка на денарските депозити во К-3-2022 изнесува 1,04% и забележа раст од 0,02 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,41% и истата е зголемена за 0,01 п.п. во однос на претходниот квартал.



Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-3-2022 изнесува 4,44%, а на новоодобрените девизни кредити 3,44%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 1,38% и 0,57%, соодветно.

⁷ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

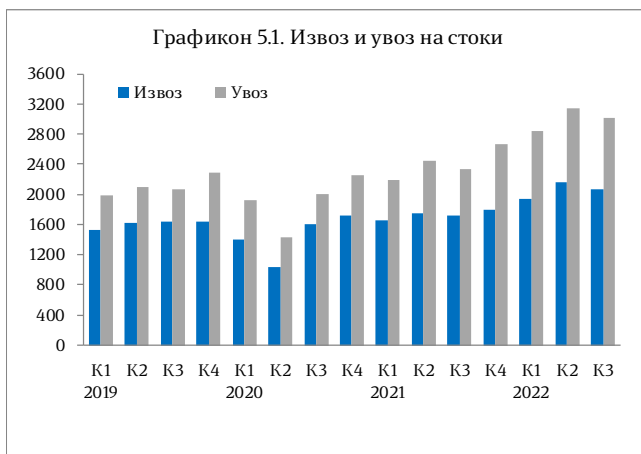


5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешнотрговска размена со странство во К-3-2022 изнесува 5.081,8 милиони евра и бележи раст од 25,4% во однос на истиот квартал од 2021 година.

Извозот на стоки во К-3-2022 изнесува 2.059,8 милиони евра и во однос на К-3-2021 бележи раст од 19,9%, додека во однос на претходниот квартал пад од 4,6%.



Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), позитивни движења во извозот во К-3-2022 во однос на истиот квартал од 2021 година се забележуваат во следните сектори:

- хемиски производи за 68,1% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата хемиски материји и производи за 281,7 милиони евра или за 78,2%);
- минерални горива и мазива за 177,7% (електрична енергија за 52,3 милиони

евра или 478,4%; нафта и производи од нафта за 15,1 милион евра или 56,5%);

- разни готови производи за 26,5% (мебел и негови делови, постелнина, душеци, перници и слично за 24,0 милиони евра или 41,4%; облека за 15,3 милиони евра или 18,0%);
- производи за храна за 16,0% (овошје и зеленчук за 10,1 милион евра или 19,5%);
- пијалаци и тутун за 8,2% (пијалаци за 9,6 милиони евра или 57,6%);
- животински и растителни масла за 88,4% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 3,9 милиони евра или 98,9%) и
- суровини освен гориво за 3,6% (животински и растителни сурови материји за 2,5 милиони евра или 38,6%).

Негативно придвижување во извозот се забележува во следните сектори:

- машини и транспортни уреди за 4,8% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата индустриски машини и делови за 146,5 милиони евра или 69,8%) и
- производи класирани по материјалот за 22,8% (железо и челик за 89,2 милиона евра или 39,6%).



Гледано **по економска намена**, во К-3-2022 раст на извозот е забележан во следните групи производи:

- стоки за индустриски набавки за 242,8 милиони евра или 26,7%;
- транспортна опрема за 85,5 милиони евра или 48,6%;
- горива и мазива за 67,8 милиони евра или 185,9%;
- стоки за широка потрошувачка за 30,9 милиони евра или 17,9% и
- храна и пијалаци за 29,9 милиони евра или 24,8%.

Намалување на извозот е забележано само во групата производи за инвестиции без транспортна опрема за 115,5 милиони евра или 38,5%.

Увозот на стоки во К-3-2022 изнесува 3.022,1 милион евра и истиот е зголемен за 29,4% во однос на К-3-2021, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 3,7%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, зголемување на увозот во К-3-2022 во однос на К-3-2021 се забележува во сите сектори:

- минерални горива и мазива за 106,0% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: нафта и производи од нафта за 155,4 милиони евра или 91,1%; електрична енергија за 83,2 милиона евра или 195,6%; гас, природен и индустриски, за 30,0 милиони евра или 77,3%);
- машини и транспортни уреди за 25,1% (електрични машини, апарати и делови за 109,4 милиони евра или 55,9%);

- производи класирани по материјалот за 19,1% (обоени метали за 94,7 милиони евра или 31,3%; изработки од неметални минерали за 29,0 милиони евра или 25,0%; изработки од метал за 24,8 милиони евра или 43,0%);
- хемиски производи за 19,3% (неоргански хемиски материји за 49,0 милиони евра или за 41,1%);
- разни готови производи за 21,6% (облека за 15,2 милиона евра или 52,1%);
- производи за храна за 28,1% (жита и преработки од жита за 14,5 милиони евра или 55,0%; месо и преработки од месо за 13,0 милиони евра или 33,5%);
- животински и растителни масла за 57,7% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 8,5 милиони евра или 59,0%) и
- пијалаци и тутун за 16,4% (пијалаци за 2,5 милиони евра или 13,2%).

Негативно придвижување кај увозот се забележува само во секторот суровини освен гориво за 45,8% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата метална руда и отпадоци од метал за 30,9 милиони евра или 71,5%).

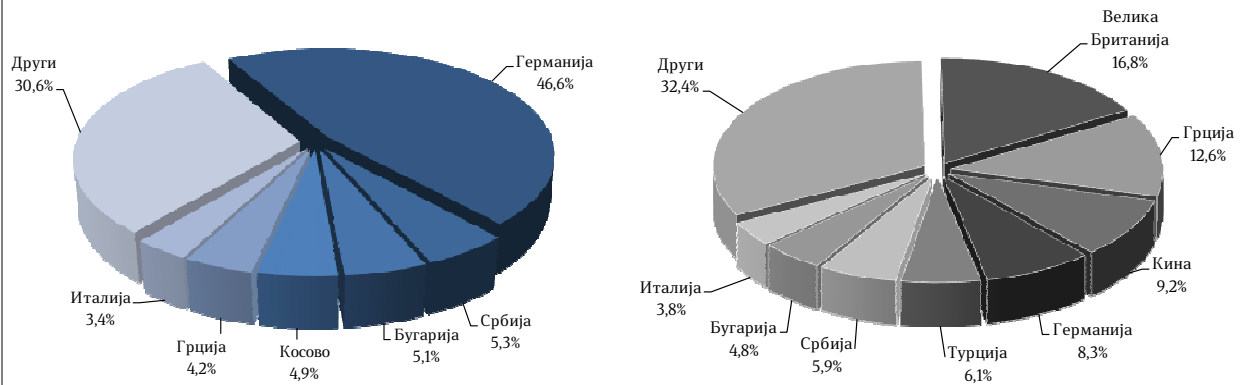
Гледано **по економска намена**, во К-3-2022 раст на увозот е забележан во следните групи производи:

- горива и мазива за 267,4 милиони евра или 109,4%;
- стоки за индустриски набавки за 230,3 милиони евра или 19,1%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 101,0 милион евра или 30,5%;



- храна и пијалаци за 58,2 милиона евра или 28,2%;
- стоки за широка потрошувачка за 22,3 милиони евра или 9,7% и
- транспортна опрема за 4,9 милиони евра или 4,2%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-3-2022



Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

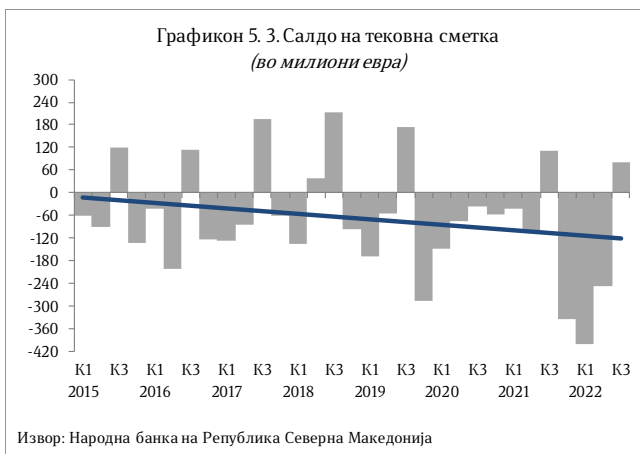
Надворешнотрговската размена на Европската Унија (ЕУ 27⁸) во К-3-2022 е зголемена за 28,1% во однос на К-3-2021, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 59,9% и истото е зголемено за 1,2 п.п. споредено со третиот квартал од 2021 година. Притоа, во К-3-2022 извозот на стоки учествува со 78,7%, а увозот на стоки со 47,1%.

⁸ Започнувајќи од февруари 2020 година, Велика Британија се распределува во групацијата - Останати земји



5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Северна Македонија, во К-3-2022 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран суфицит од 80,5 милиони евра, што претставува 2,5% од кварталниот БДП, наспроти суфицитот од 3,8% од БДП забележан во истиот квартал од 2021 година.

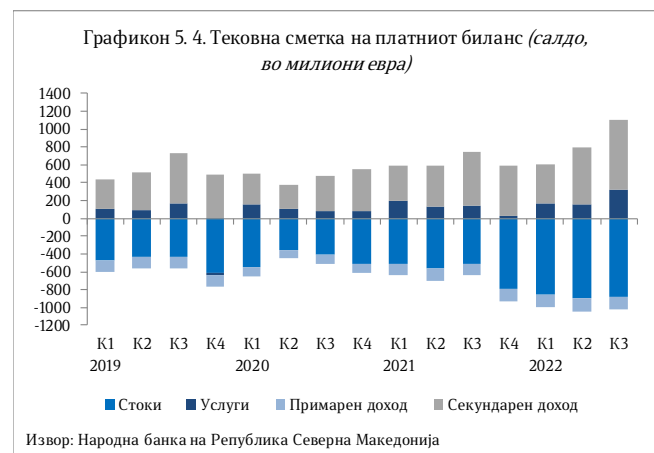


Анализирано на годишна основа, суфицитот на тековната сметка во К-3-2022 е намален за 30,1 милион евра, односно 27,2%, што се должи на зголемувањето на дефицитот на сметката на стоки за 74,2% и на сметката на примарен доход за 16,0%. Спротивно влијание имаше зголемувањето на суфицитот на сметката на секундарен доход за 30,3% и на сметката на услуги за 128,7%.

Во К-3-2022, **трговскиот дефицит** на годишно ниво е зголемен за 374,3 милиони евра, додека во процент од кварталниот БДП е зголемен за 9,6 п.п. на годишна основа, односно изнесува 26,8%.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-3-2022 изнесува 324,6 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2021 година е зголемен за 182,6 милиони евра. **Трговската отвореност** на Република Северна Македонија во К-3-2022 изнесува 172,0% од кварталниот БДП и во однос на К-3-2021 е зголемена за 23,5 п.п..

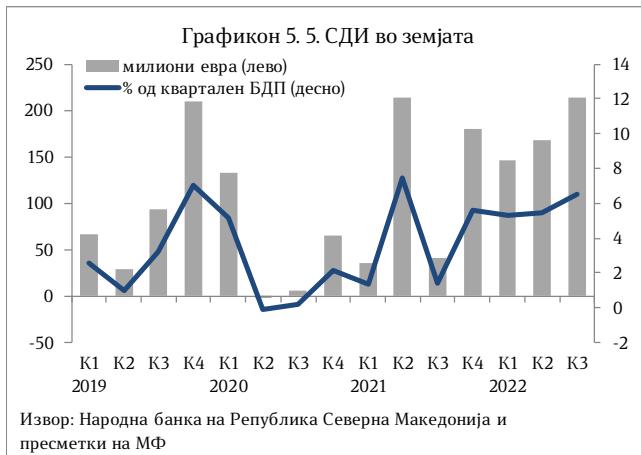
Сметката на **примарен доход** во К-3-2022 забележа дефицит од 149,3 милиони евра и истиот е зголемен за 20,6 милиони евра на годишно ниво.



Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-3-2022 изнесува 784,2 милиона евра и на годишно ниво е зголемен за 182,2 милиона евра. Растот се должи на зголемувањето на тековните трансфери за 182,0 милиона евра, кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 98,6%, додека официјалните трансфери се зголемени за 0,2 милиона евра, а во сметката на секундарниот доход учествуваат со 1,4%.



Дефицитот на **капиталната сметка** во К-3-2022 изнесува 1,1 милион евра.



Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-3-2022 изнесуваат 213,9 милиони евра и во однос на К-3-2021 се зголемени за 172,6 милиони евра. Приливот на СДИ во овој период главно потекнува од сопственичкиот капитал на компаниите (по кој основ е остварен 50,9% од вкупниот прилив на СДИ) и должничките инструменти (30,9% од вкупниот прилив на СДИ), а останатиот дел (18,3%) се однесува на реинвестирањето на добивката на компаниите со странски капитал.

Портфолио инвестициите во К-3-2022 се негативни и изнесуваат 221,7 милиони евра што претставува влошување на салдото во однос на К-3-2021. Ваквите движења се резултат на септемвриското издавање должнички хартии од вредност на меѓународниот пазар на капитал.

Останатите инвестиции во К-3-2022 се негативни и изнесуваат 122,2 милиона евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 135,0 милиони евра, додека сметките на заемите и трговските кредити и аванси бележат негативно салдо од 175,0 и 82,2 милиона евра, соодветно.

Девизните резерви на крајот на третиот квартал од 2022 година изнесуваат 3,8 милијарди евра и во однос на К-3-2021 се зголемени за 1,7%. Девизните резерви на крајот на К-3-2022 обезбедуваат 3,8-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.